

Els perills de la tècnica

Deu fer cosa de mig any vam dedicar un dels nostres comentaris a la qüestió de la partició de mots, a propòsit del sistema o criteri aberrant que el lector creia observar en la composició tipogràfica del nostre diari. En realitat, tal com explicàvem, l'única cosa aberrant era el resultat, no pas el criteri o sistema seguit, car la composició dels textos que es publiquen al diari, que tampoc no és pròpiament tipogràfica, es fa per mitjà d'unes computadores que operen amb un programa prèviament establert d'acord amb el qual parteixen els mots quan no caben sencers a la mateixa ratlla. Com que aquests aparells que fan la composició són d'importació i van arribar amb uns programes realitzats amb vista a la llengua del país d'origen, no és gens estrany que s'originessin les estranyes particions de mots que provocaven la sorpresa, la desorientació i fins i tot la protesta indignada dels lectors. Informàvem també en el nostre article que es feien treballs i gestions per tal d'eliminar aquesta greu defectuositat i al cap del mig any transcorregut d'ençà d'aleshores el lector atent deu haver advertit, sens dubte, una notable millora en aquest aspecte de la nostra composició.

Però no ha estat possible, encara, malgrat tots els esforços, d'aconseguir la perfecció desitjada, aquesta perfecció a què és lícit d'aspirar i que era una cosa usual —en l'aspecte concret a què ens referim—, de què no havia calgut mai fer qüestió, en els vells sistemes de composició tipogràfica. Això ens permet de parlar dels perills de la tècnica —o, si es vol, de la tecnologia. Ens indueix també a fer-ho, haver observat ja en més d'una ocasió, que aquestes absurdes particions de mots —després de la *n* del dígraf *ny*, després de la *o* en un mot com ara *compte*... —apareixen no únicament en un diari —unes quantes desenes de fulls atapeïts de text, que

s'elaboren en el transcurs de poques hores— sinó també en petits llibres bellament editats, amb un procés de confecció que no es compta per hores sinó per dies o fins i tot per setmanes o mesos.

Vet aquí, doncs, que els avenços tecnològics amenacen el nostre sistema de convencions gràfiques de l'idioma. Perquè afecten no únicament la partició de mots, sinó també la representació d'altres símbols, com és ara el de /geminada; o de signes tan essencials com són els dels accents i de la dièresi. Com que no l'aturarem pas, la tecnologia, ans s'imposa arreu, no únicament en el camp de les publicacions sinó també en d'altres activitats —mercantils, administratives, etc.— cal que proclamem el mot d'ordre del rigor, de l'exigència, de l'afany de superació de les limitacions que aquesta tecnologia sembla comportar, com a reacció enèrgica contra la tendència a supeditar-s'hi blàndament. Sens dubte en aquests mateixos moments s'estan elaborant, per part de les empreses d'informàtica, molts programes en català de destinació diversa i qui sap si algun dels programadors no vacillarà, per tal d'estalviar-se dificultats i falsament emparat en una idea errònia però força divulgada, a eliminar, per exemple, els accents de les lletres majúscules. Seria un atemptat imperdonable contra el nostre sistema gràfic, causa i origen, a més, de confusions i d'errors indefinidament repetits, especialment entre els noms propis. Estem convençuts que si es treballa amb convicció i perícia, i sense esperit de resignació, la moderna tecnologia no constituirà un nou enemic —de què també hàgim d'abominar— de la integritat i de l'expressió plenament apta i eficaç de la nostra llengua.